

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet Skärpningar i lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar och utlänningslagen (SOU 2025:114)

Myndigheten för delaktighet (MFD) arbetar med att främja, guida och stödja samhällets aktörer att genomföra sina uppdrag utifrån hela befolkningens behov och förutsättningar. MFD lämnar följande yttrande.

Myndighetens synpunkter

MFD har endast allmänna synpunkter på betänkandet utifrån myndighetens uppdrag. MFD oroas återigen över avsaknaden av ett funktionshindersperspektiv inom allt fler utredningar. Betänkandet saknar genomgående beskrivningar och analys av förslagen utifrån ett funktionshindersperspektiv. Avsaknaden gör det både svårt att ta ställning till vad förslagen innebär och får för konsekvenser för vuxna och barn med funktionsnedsättning men också utifrån olika former av funktionsnedsättning, så väl fysiska, psykiska som kognitiva.

Det går att anta att vissa av förslagen i praktiken kommer att innebära särskilda konsekvenser för personer med funktionsnedsättning. Förslagen väcker bland annat frågor om rättssäkerhet och behovet av stöd för personer med funktionsnedsättning i alla delar av rättskedjan. Personer med vissa funktionsnedsättningar kan ha svårt att förstå sina rättigheter och vad som händer i olika former av rättsliga processer. Dessa utmaningar har påpekats av flera myndigheter i dialoger med MFD där de också har framfört behov av mer resurser för stöd till individer i rättskedjan. De efterfrågar medel för att kunna erbjuda personligt stöd till dem som behöver hjälp att förstå sina rättigheter och för att kunna ta del av stöd i processer och kontakter med rättsväsendets aktörer. De beskriver detta som en förutsättning för faktisk tillgång till rättvisa, inte bara formella rättigheter.¹ Det går att anta att detta gäller även de rättsliga processer

¹ MFD (2026) Slutredovisning av uppdraget att informera och inhämta synpunkter om FN-kommitténs rekommendationer till Sverige.

som denna utredning haft att utreda, inte minst när det rör processer som i stora delar omfattar sekretessbelagd information.

Vidare finns exempelvis även risker gällande förslagen om borttagna och förlängda tidsgränser för vuxna och barn (se avsnitt 5.8.1 och 5.8.2). Att hållas i förvar under lång tid är en inskränkning av enskildas fri- och rättigheter och kan ha en ännu större negativ inverkan för personer med funktionsnedsättning. Det behöver tydligt framgå hur behov och förutsättningar hos personer med olika former av funktionsnedsättning ska kunna tillgodoses under tiden i förvar, oavsett skälet till förvar. Exempelvis behöver det klargöras hur tillgång till stöd, vård och rehabilitering i förvar kommer att säkerställas för att inte riskera att personer ska försämrats eller uppleva en tillbakagång i sin funktionsnedsättning såväl fysiskt som psykiskt.

Även frågan om hur rätten till utbildning för barn och unga ska tillgodoses under tiden i förvar samt hur det säkerställs att utbildningen är tillgänglig med exempelvis anpassade läromedel för barn och unga med funktionsnedsättning är något som behöver klarläggas och som även berör avsnitt 5.8.3.

Sammanfattningsvis anser MFD att samtliga risker och förmodade konsekvenser bör klarläggas för att motverka ett missgynnande av personer med funktionsnedsättning i förhållande till andra personer i samma situation. När en stor mängd förslag genomförs utan att ett funktionshindersperspektiv finns inkluderat i de processer som föregår ny lagstiftning är risken stor att det i den praktiska tillämpningen skapas diskriminerande strukturer av personer med funktionsnedsättning. Det är centralt att nya eller förändrade regelverk varken befäster eller förstärker hinder för en redan särskilt utsatt målgrupp i samhället.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har generaldirektör Malin Ekman Aldén (beslutande), avdelningschef Annika Streiler och utredare Josefine Gustavsson (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

[elektroniskt underskriven]

Malin Ekman Aldén